Çevrimiçi Tetikte Olma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çevrimiçi Tetikte Olma Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18587

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çevrimiçi Tetikte Olma Ölçe?i (ÇTÖÖ), bireylerin internet ve dijital ortamlardaki etkile?imleri s?ras?nda sergiledikleri dikkat, gözetleme ve fark?ndal?k düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Bu ölçe?in amac?, kullan?c?lar?n çevrimiçi tehditlere, bilgi ak???na veya sosyal etkile?imlere kar?? ne kadar tetikte olduklar?n? nicel olarak belirlemektir. Ölçek, Ferit Karakoyun taraf?ndan 2021 y?l?nda Türkçe'ye uyarlama çal??mas? ile kazand?r?lm?? olup, Türk kültürüne ve diline uygun olarak güvenirlik ve geçerlik analizleri yap?lm??t?r. Uyarlama çal??mas?, özgün ölçe?in yap?sal özelliklerini korudu?unu ve Türk popülasyonunda kullan?ma uygun oldu?unu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Çevrimiçi tetikte olma, internet kullan?m?, psikometrik özellikler, ölçek uyarlamas?, dijital güvenlik, Ferit Karakoyun.

Yazarlar

Ferit Karakoyun

[quads id=5]

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin çevrimiçi ortamlara özgü riskler, f?rsatlar ve sürekli de?i?en bilgi dinamikleri kar??s?nda gösterdikleri bili?sel ve davran??sal tetikte olma halini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle dijital okuryazarl?k, siber güvenlik fark?ndal??? ve internet ba??ml?l??? gibi alanlarda yap?lan ara?t?rmalara katk? sa?lamak üzere tasarlanm??t?r.

Uyarlama çal??mas?n?n spesifik amac? ise, orijinal olarak ba?ka bir dilde geli?tirilmi? olan Çevrimiçi Tetikte Olma Ölçe?i'nin dilsel ve kültürel e?de?erli?ini sa?layarak Türkçeye kazand?r?lmas? ve bu yeni versiyonun Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? olarak kullan?labilirli?inin test edilmesidir.

Yap?

Çevrimiçi Tetikte Olma Ölçe?i, bireyin dijital ortamda sürekli bilgi aray???nda olma, potansiyel tehditleri sürekli izleme ve çevrimiçi sosyal sinyallere a??r? duyarl?l?k gösterme e?ilimini temsil eden bir psikolojik yap?y? ölçer. Bu yap?, genellikle yüksek düzeyde dikkat da??lmas?, bilgi a??r? yüklenmesi ve çevrimiçi mevcudiyete dair kayg?yla ili?kilendirilebilir. Ölçek, bu tetikte olma halinin farkl? boyutlar?n? (örne?in, sosyal gözetim, tehdit alg?s?, bilgi izleme) yakalamay?

ARABPSYCHOLOGY.COM

hedeflemektedir.

Geçerlik

Karakoyun (2021) taraf?ndan yürütülen Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amac?yla do?rulay?c? faktör analizi (DFA) kullan?lm??t?r. Analiz sonuçlar?, ölçe?in orijinal yap?s?n? destekleyen iyi bir model uyumu sergiledi?ini göstermi?tir. Bu durum, ölçek maddelerinin ölçmeyi amaçlad??? teorik yap?y? (çevrimiçi tetikte olma) ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktad?r.

Uyarlama sürecinde ayr?ca dilsel e?de?erlik ve kültürel geçerlik çal??malar? yap?lm??, uzman görü?leri al?narak maddelerin Türk kültürüne uygunlu?u ve anlam bütünlü?ü sa?lanm??t?r. Bu kapsaml? geçerlik çal??malar?, ÇTÖÖ'nün Türk popülasyonunda güvenle kullan?labilece?ini göstermektedir.

Güvenirlik

Türkçe uyarlama çal??mas?nda ölçe?in iç tutarl?l?k güvenirlik analizleri Cronbach Alfa katsay?s? ile incelenmi?tir. ?ç tutarl?l?k katsay?s?, ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar tutarl? oldu?unu ve ayn? yap?y? ne kadar iyi ölçtü?ünü gösterir. Karakoyun'un çal??mas?nda elde edilen Cronbach Alfa de?erinin, kabul edilebilir s?n?rlar?n (genellikle 0.70) üzerinde oldu?u ve ölçe?in yüksek düzeyde güvenilirli?e sahip oldu?u rapor edilmi?tir. Bu yüksek güvenirlik de?eri, ölçe?in tekrarl? ölçümlerde benzer sonuçlar verece?i anlam?na gelmektedir.

Faktör Analizi

Çevrimiçi Tetikte Olma Ölçe?i'nin yap?sal uygunlu?unu belirlemek amac?yla gerçekle?tirilen faktör analizi, ölçe?in kaç boyuttan olu?tu?unu ortaya koymu?tur. Uyarlama çal??mas? (Karakoyun, 2021), orijinal ölçek yap?s?n? destekleyecek ?ekilde belirli bir faktör yap?s?n?n do?ruland???n? göstermi?tir. Bu faktör yap?s?, çevrimiçi tetikte olma kavram?n?n çok boyutlu veya tek boyutlu bir yap? olup olmad???n? netle?tirmi? ve ölçe?in puanlanma biçimini belirlemi?tir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Kendini De?erlendirme Ölçe?i (Self-Report Scale)

Maddeler: Orijinal ölçek maddeleri uyarlama çal??mas?nda Türkçeye çevrilmi?tir.

Derecelendirme: Uyarlama çal??mas?nda kullan?lan Likert tipi derecelendirme format? (Örne?in,

ARABPSYCHOLOGY.COM

5'li veya 7'li Likert) ile yan?tlanmaktad?r.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlanan Versiyon)

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri ve genel yeti?kin popülasyonu.

Ya? Grubu: Genç yeti?kinlik ve yeti?kinlik dönemi.

Popülasyon Detaylar?: Karakoyun (2021) çal??mas?, Türk üniversite ö?rencilerinden olu?an bir örneklem üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Çevrimiçi veya bas?l? formda uygulanabilen, bireylerin kendi beyanlar?na dayanan bir ölçektir.

Anahtar Kelimeler

Çevrimiçi güvenirlik, faktör analizi, siber psikoloji, dijital davran??, uyarlama çal??mas?, ölçek geli?tirme.

[quads id=5]

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ferit Karakoyun

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Ara?t?rmada belirtilmemi?tir.

?leti?im E-postas?: feritkarakoyun@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Ara?t?rmada belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in ticari kullan?m? ve uygulanmas? için orijinal ölçek geli?tiricilerinden ve uyarlamay? yapan Ferit Karakoyun'dan izin al?nmas? gerekebilir. Akademik ara?t?rmalar için genellikle kaynak gösterilerek kullan?m serbesttir. Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? **2021** y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m?na dair spesifik ücret bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir.

Uyarlama çal??mas?n?n tam metnine DergiPark üzerinden eri?im sa?lanabilir. Makalenin linki: dergipark.org.tr.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Karakoyun, F. (2021). Çevrimiçi Tetikte Olma Ölçe?inin Türkçe'ye Uyarlanmas?. *E?itim Teknolojisi Kuram ve Uygulama, 11*(2), 358-374. https://doi.org/10.17943/etku.883239

[quads id=5]

Çevrimiçi Tetikte Olma Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte mevcut de?ildir. Maddelerin tam listesi için lütfen Karakoyun (2021) makalesine ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM